

Oglas, pripolana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Betu na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se na plaća poštarina, ako se izvana napiše reklamacija.

Cekovnog računa br. 847.849.
Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nealoga sve polcvrati.“ Narodna poslovice.

odgovorni urednik Jeko J. Mahulja.

Izdaje i tiska Laginja i dr. u Pull ulica Gluša 1.

Glavni suradnik prof. M. Mandić u Tratu

Blagoslov ugalnog kamena „Djačkog Doma“ u Pazinu.

I samó se je nebo radovalo, nedjelju, dne 19. ovoga mjeseca, kad se je u našem Pazinu, na svečan način blagoslovilo ugalni kamen velebnog „Djačkog Doma“, u kojem će naći duševne i tjelesne hrane djaci hrvatske gimnazije u ovom gradu, koji će biti povjereni umnoj skrbi dobro poznatih uzgojitelja mladeži, nalme sinovima velikoga Don Boska.

Ugodna toplina sunca, koje je iz poave blistrog neba, sipalo svoje životvorne trake na nas smrtnike, bila je krasnim odrazom topline srdaca naših, koju smo čutili u ovom velikom danu. Čutili smo, kako nad gradom Pazinom, nad bezbrojnim hiljadami hrvatskoga našeg naroda, lebdi neumrlí duh velikoga Oca našega biskupa Dobrile te se neizmjerio veselí, što se ovo ispunjava davna i vruća Dobroliova želja; vidjeti u srcu naše hrvatske Istre, „Djački dom“, za hrvatsku učeu se mladež.

Svečana se povorka uputila, odmah iza desete u jutro, iz stolne crkve. Oči sviju bile su najviše uperene napram dvojice crkvenih knezova, biskupa tršćanskoga presvjeli. Dr. A. Karlin i biskupa krčkoga presvjeli. Dr. A. Mahnić. Uz njih je stupala pratnja, pazinski prot. Mons. A. Kalac, zatim lijepa četa svećenika sviju triju biskupija Istre, više redovnika, jedan predstavnik Salezijanske kongregacije, predsjednik građevnog odbora Dr. Dinko Trišnjatić, načelnik općine Dr. Sime Kurelić, dočim su predstavnici drugih javnih vlasti, naročito: kotarski kapetan savjetnik I. Sorli sa dvojicom polit. komesara i drugim činovnicí, predstojnik kotarskog suda vitez L. pl. Schroll sa svojim činovnicí, čekali na gradilištu, gdje su se našli: ravnatelj hrvatske gimnazije savjetnik Kos sa profesorskim zborom, učiteljsko osoblje hrvatske pučke škole, pripravnice, učiteljista, vidjeti smo našeg Oca Dr. M. Laginju, sa još nekolicom iz Pule; iz Voloskoga došlo je na svečanost dobar naš starina gosp. Viktor Tomićić, itd. itd.

Svečana je povorka bila predvodjena svetim križem, kojemu su siljediše pitomkinje učiteljista, djaci pripravnice, muški pjevački zbor hrvatske gimnazije, hrvatska glazba iz Pazina, koja je putem svirala prigodne komade, a pjevači su pjevali. Dio ogromnoga broja naroda, koji je prisustvovao svečanosti, siljedio je procesiju, a dio je prisustvovao njezinom prolazu.

Na krasno okićenom oltaru u divnom položaju, odkuda se jasno vidila cijela zgrada, čitao je svetu misu presvjeli tršćanski biskup Dr. A. Karlin. Tekom tih sv. mise pjevali su majstorima izvežbani od učitelja gosp. Govekara, djaci hrvatske gimnazije znamenitu Brajčinu skladbu prema starinskom pjevanju hrvatskih crkvenih pobožnih pjesama našega naroda a prije i poslije sv. mise svirala je glazba, pod vrtnim ravnanjem gosp. Gržinića. Kolom na okolo bilo je naroda na hiljade. Kudgod si okom krenuo gledao si, nikada ne

viđen prizor u Pazinu, pravo more ljudskih glava. I sav je taj ogroman broj naroda najsvetanim religioznom sabranostu prisustvovao slavi i radovao se velikom doživljenom danu.

Nakon svete mise otputili su se biskupi, svećenici, predstavnici oblasti i dio naroda do mjesta gdje se nalazio ugaoni kamen. Blagoslov kamena obavio je biskup Mons. Dr. A. Karlin. Veleč. gosp. Sime Frulić iz Grdosela jakim je glasom pročitao pergamenu, koju su onda podpisali i uzidali u kamen, te su zatim biskupi i drugi dostojanstvenici udarili tri puta čekićem po kamenu. Odmah zatim vratila se povorka na prijašnje mjesto kod oltara, ispred kojega stao je Mons. Dr. A. Mahnić da progovori narodu prigodnu riječ, u biskupskom ornatu i pastirskim štapom u ruci.

Sav se onaj golemi narod još jače alinuo oko omiljelog nadpastira krčke biskupije. Zalibože prostor nam lista ne dozvoljava, da napišemo, kako bi bilo dostojno, koju riječ više o znamenitom ovom govoru. Čuli smo riječ muža apostolske vjere, mučenikog zara, čelik-značajnika ustrajnosti riječ svećenika po Srcu Isusovom. Biskup neima osobitoga govorničkog dara, ali su mu nasuprot misli tako bistre, da te se njegov govor duboko dojmí.

Spomenuo je presvjeli biskup, znama nitost dana. Spomenuo je sretno prebrođene poteškoće. Dotsknuo se je blagoslova ugalnog kamena i njegovog simboličnog značenja — pravi je ugalni kamen svakoj zgradi — rekao je biskup — naš Spasitelji Isus Krist, Bog — Čovjek. Utenom je besjedom naveo zatim, kako su proti ovom jedino čvrstom ugalnom kamenu, od davnih vremena ustajali mnogi, a u današnje moderno vrijeme pojavili su se liberalizam, socijalizam, anarhizam i druga zla, kojima je krenulo ljudsko društvo, jer se odalečilo od pravoga i jedinoga izvora života — Isusa Krsta.

Lapidarnim je riječima prikazao biskup golemi zla, koja su krive nauke počelile u svijetu u intelektualnom, moralnom i ekonomičnom polju, tako da se već više godina odasvud, iz cijele Europe čuje jednoglasni vapaj „Natrug k Isusu“. Govornik navadja razne primjere prvih i prosvjetljenih naroda kao Engleza, Francusa, i drugih, kod kojih se najodabraniji sinovi, svijet inteligencije, obraća jedinom izvoru pravoga života i napretka — Bogu — Čovjeku Isusu Krstu i vjerno, nepogriješljivo čuvajući vječne istine — katoličkoj crkvi.

Biskup se zatim osvrće na nauk, kojega erpi mladež u gimnazijama, nauk velepotrebít za život. Ali ipak, jedno je u strogom smislu riječi potrebno, najvažnije, neophodno nužno, a to jedno jest uzgoj u pravom kršćansko-katoličkom duhu, jest neprocjenljivo blago naše svete vjere, jest spas neumrlie naše duše. Uz gimnaziju, eto nam i djački Dom, u kojem će mladež nalaziti potrebite duševne hrane, u kojem će se krijepliti kruhom Angjeoskim, te time će postati čvrsta u borbama života. Što se

narodnih zahtjeva tiče, navadja govornik, riječi svetoga Pisma: Tražite najprije kraljevstvo božje i pravdu njegovu, a sve ostalo će nam se dodati. Sve ostalo ćemo mnogo lakše dobiti, budemo li podizali svaki naš rad na čvrstom kamenu — Isusu Krstu.

Govornik se je zatim zahvalio svima, koji su pomogli gradnji doma bilo kojim načelom, te se preporuča i u buduća. Na koncu se je obratio Neoskrvnoj Zacetoj Djevici, te zaprosio njezin moćan zagovor.

Time je svečanost na licu mjesta bila gotova. Presvjeta se gospoda biskupi, sa svečanostvom i mnogim narodom vratili u stolnu crkvu, a putem je svirala hrvatska glazba. U crkvi je presv. biskup Mons. Dr. A. Mahnić podjelio svima apostolski blagoslov, te se zatim narod raslačao.

U frančičkanskome klostru blo je poslije podne banket za mnoge učestnike. Na njemu smo, osim jur. apomenutih ličnosti vidjeli također zastupnika tvrđke graditeljice Zajec i Horn iz Ljubljane, inžinira Jenka, i Benediktina veleč. Venera arhitekta. Biskup Mahnić nasrdravio je prvu zdravicu predstavnikom autoriteta svetomu Ocu Piju X., koji je dozvolio, da se Feretičeva ostavina porabi u korist Djačkog Doma i Njegovom Veličanstvu, čija vlada je sklonu ovom poduzeću.

Nakon te, izvršeno se i drugih zdravica toplim spomenom za pokojnike, koji su se trudili, a nedoživjeli što mi, te na žive prilutine i odautne, koji su svaki svojim načinom pripomogli, da se ovo gradi naš Djački Dom.

Okolo 5 ura po podne bila je svečana skudemija „Djačke Marijine kongregacije.“ Sedmak Iveda Premanturac izrekao je proslav veseleći se, što se već gradi Djački Dom, i zahvaljujuć svima, koji su k tomu što doprineli.

Zatim su djaci na upes zadovoljstvo odigrali nekoliko komada, među kojima krasnu Hajdričovu „Mladini“ (muskizbor), i Brožovo „Hrvatsko Kolo“. Perotić, učelnik drugog razreda, iz Bačanske Drage vrlo je lijepo deklamao prigodnolcu pjesmu „Djački Dom“. Tamburaški zbor i gudački kvartet također pokazaste lijepe sposobnosti. Jednom rieči, akademija je vrlo uspjela.

Na svršetku neka još hude spomenuto, da je pazinska glazba vrlo lijepo izvršila svoj zadatak. Vrijedna je svake podpore i golema bi bila šteta za narodnu stvar, kad bi ta ustanova smalakala. Poslije blagoslova ugalnog kamena odigrala je glazba „Bože živi“, a poslije govora biskupa Mahnića tj. na koncu ciele svečanosti na gradilištu silitali smo otkrivenih glava „Lijepa naša Domovina“.

Računa se, da će „Djački Dom“ moći biti posve gotov i posve suh za nastanjenje, tekar proljećem 1915. Daj Bože u sto dobrih časa!

Ovólíko u kratko radi ograničenosti postora. Dao Bog urodilo sve najboljim plodom — a vjera je naša nepokolebiva da hoće, jer je Bog s nama. Dao Bog, da se čim prije dovrši dom, te tada ponovno

vidimo u našoj sredini presvjeltu gospodu, naše biskupe, koji će drugim blagoslovom otvoriti vrata novomu našem zavodu, u kojem će se uzgajati djeca naša u smislu Strossmayerovog gesla: Sve za vjeru i za domovinu.

Slava dru. Ivanu Banjavčiću!

Prošlih dana uzplinale su se sve hrvatske novine, bez razlike stranaka, o blagosloju kojemu dr. Ivanu Banjavčiću. A imale su i zašto. Već svojim radom bio je dr. Ivan Banjavčić velik. Svojom oporukom poslavo se je u red najvećih, najboljih, najrodoljubnijih Hrvata.

Rodjen u nezatnom selu Bariloviću, u seoskoj potlačici od siromasnih roditelja, godine 1843., laučio je nauke, što dobrotvornostju što svojim trudom, u Karlovcu, na Rijeci, u Zagrebu i Gracu, te se skoro posle svršenih nauka naselio u Karlovcu, koj bje njegovom drugom i posljednjom postojbinom.

U Karlovcu bio je odvjetnik, prvo doba jedini odvjetnik doktor, i kao takav došao je svojim znanjem, svojim umom i svojim steem na glas, ne samo u Karlovcu nego i u Ogulinu i u cijeloj gorinjoj Krajini, i stekao si već za mlada liop imotak, prem je sirotilnju često zastupao bez ikakve nagrade.

Djetinjekom je ljubavi ljubio svoju majku i uzdržavao ju do njezine smrti; a kao pravi brat podupirao je svoje sestre, sedam njih na broju, i njihovu mnogobrojnu djecu, ne da se pogospode, nego da u svojem seljačkom staležu čim bolje prolaze.

Prijatelje i znance, kakvih je imao liepi broj i u našoj Istri, ne zamu da je gospodski pogotčićac kad bi došli u Karlovec, nego je mnogim u nuždi i na pomoć pritekao.

U Karlovcu bio je i ljubim i stovan od svih, te je još mlad postao gradskim načelnikom i ostao takvim dugi niz godina. Smatrao se je pravim karlovačnom, te nebi ni rođen karlovačan mogao bio više za grad učiniti nego li je on učinio. Moderno liječilište na Korani, električna centrala na Ozlju, građanske dječake i djevojačke škole, pučke škole u selima, veliki Karlovec — sve to je djelo dra. Ivana Banjavčića. Domorodno čuvstvo već prije Banjavčića u „domorodnom“ gradu Karlovcu liepo gojeno, on je svojom rieči i svojim djelima još više učvrstio.

Nu njegovo djelo nije ostalo omedjano na Karlovec; ono se je proteglo i na zupensiju zagrebačku, pod koju Karlovec spada i u kojoj je on bio radišan skupštinar i član upravnoga odbora.

A proteglo se je i na cijelu banovinu Hrvatsku-Slavoniju. Njezinim saborskim članom bio je on dugi niz godina, te je i kao takav razvio svoju blagotvornu djelatnost. Pripadao je od prvog početka avoga djelovanja do zadnjega svoga čaha

stranci prava. U politici bio je učenik nesmrtnoga dra Ante Starčevića, dok je na kulturnom polju slijedio stope velikoga dra Josipa Jurja Strossmayera. Ako i u manjim, kao da je sjedinio u sebi ta dva velika Hrvata. I kao što je ljubav ove dvojice sijala preko medja banovine Hrvatsko-Slavonije, tako nije ni blagopokojni Ivica sustajao na tim medjama, već je obuhvatao u svojoj velikoj duši također ostale zemlje sveukupnoga kraljevstva hrvatskoga.

Već za svoga života pritekao je u pomoć svuda gdje je trebalo. Njeki njegovi prijatelji, dobri poznavatelji njegovih djela, računaju da je živ razdao u političke i kulturne svrhe hrvatskoga naroda najmanje 300.000 K.

Ostavinu njegovu računaju njeni na istu tu svotu, naime 300.000 K; drugi na najmanje 300.000 K. Bilo koliko mu drago, sve je ostavio u dobrotvorne, kulturne svrhe. Dok je bio sve dugove, što su njih seljaci napramu njemu imali, podario je svojom posjednjom voljom svoj rod, crkve, škole, društva: Barilović, Cerovac, Karlovac, Istru, cielekupnu Hrvatsku. Ovu tak, da je ostavio društvu sv. Jeronima zakladu za nagrađivanje pisaca o narodnom gospodarstvu; i tim da je namro „Matice Hrvatske“, koja izdaje knjige za sve Hrvate, polovicu svega što ostane posle što se namire svi posebno navedeni legati; Istru tim, da je ostavio Društvo sv. Cirila i Metoda za Istru drugu polovicu. Cielu svoj život, prijateljstvo od mladih nogu sa njekim mušeri Istre, zanimao se je za prilike i neprilike te zemlje. Njegovo ime nalazimo među prvim članovima utemeljitelja Društva. Svojom oporukom poslao je on najvećim dosadanjim dobrotvorom Društva i postavio si je u srcima svih Hrvata Istru nerazrušiv spomenik. Najvećem dobrotvoru Društva a time i Istri, blagopokojnomu dru Ivanu Banjavčiću Slava! Slava! Slava!

Bolest, smrt i sprovod dra Ivana Banjavčića.

Dr. Ivan Banjavčić bio je cielu svoj višek razmjerno jako zdrav čovjek. Tek pred nešto više od godine dana njemu se je pokazala njeka boljetica ispod jezika s jedne strane i izmed zubača. Već rujna prošle godine dao se je u Zagrebu operirati. Pomoglo je za kratko. Prošloga proljeća tražio si je pomoći u Beču, gdje je bio u sanatoriju Fürth. Vrativ se njesto oporavljen u Karlovac, podao se je u jedan sanatorij u Weilheim kod Stuttgarta a onda u jedan u Heidelberg. U Weilheimu pošetio ga je prijatelj mu župnik Stjepan Zagorac. Već tamo bio je tako slab, da se ga je teško razumjelo što govori i da mu je Zagorac savjetovao, da se kuci vrati. Nu blagopokojni se je još uvrić nado, da može održaviti od njegove grozne bolesti — raka —, te se je zamamljen glasovi odnosnoga Heidelbergkoga sanatorija, dao odvesti u Heidelberg. Tu došao je tako slab, da su ga morali prenasteti sa željanice u kočiju i dalje. Teško da bi bio preživio vožnju do doma. Posle velikih patanja i muka izdahnuo je dne 7. listopada t. g. svoju veliku dušu u Heidelbergu, daleko od svoje domovine. Na njegovu želju bi mu truplo prevezeno u Karlovac. Upravo na osmi dan njegove smrti dne 14. listopada obavio se je njegov sprovod od njegove kuće na Zeinjskom tgu do groblja u Dubovcu, sada dielu Karlovca. Inicijativom obćine slobodnog i kraljevskog grada Karlovca, koje zastupstvo obdržavalo je u koroti navlastitu sjednici i odlučilo razne čine pieteta naprama pokojniku, razvio se je veličanstven sprovod — sprovod kakva Karlovac još nije vidio. Kod sprovoda bio je uz rodbinu pokojnikovu nesamo gradski načelnik i gradsko zastupstvo karlovačko, nego i celi Karlovac, staro i mlado, muško

i zenako, službeno i neslužbeno, svćenstvo i vojništvo, al sve. U velikom broju bio je zastupan Jastrebarski kotar, kojega je blagopokojni najzad zastupao. Osim doma čega svćenstva bilo je tu mnogo drugih svćenika iz bliza i daleka; bilo je drugih prijatelja i stovatelja iz raznih staleža; bilo je predslavnitijih grada Zagreba, Matice Hrvatske, Društva sv. Cirila i Metoda. Osobito brojno bilo je zastupano predstavničko stranke prava sa predsjednikom njezine vrhovne uprave drom Milom Starčevićem i tajnikom Cezarom Akacijem na čelu. Sprovod trajao je jedan uru. Molilo se se i pjevalo ispred pokojnikove kuće i na groblju, pred otvorenim grobom. Tu su se s njim za posljednji put oprostiti: načelnik grada Karlovca Gustav Modrušan u ime grada, Cezar Akacij u ime stranke prava, odvjetnik dr. Reiner u ime Karlovačkih odvjetnika, profesor Kuterac, predsjednik Matice Hrvatske u ime ove, prof. Spiničić predsjednik Društva sv. Cirila i Metoda za Istru u ime ove, župnik Huzek u ime pravatkih izbornika Jastrebarskoga kolara.

Za vrijeme svakoga govora čulo se je jecanje mnogobrojnih roditelja i rođakinja pokojnikovih i vidilo suza na mnogim drugim licima, te je posle svakoga ozvanjao turoban: Slava dru Ivanu Banjavčiću!

Nad grobom dra Ivana Banjavčića.

Zastupnik naroda Vjekoslav Spiničić oporukom se je od svoga prijatelja i pobratimca, u ime hrvatske Istre i Društva ovim riječima:

Zalobni zbor! U doba kad se sa mnogo strana radi na zator, uništenje, natega naroda, a kad mora doći do promjena u monarhiji obzirom na naš narod, — te kad je nužno, da budemo svi pošten i složni, ne gledač na malene međusobne razlike, izdahnuo je svoju plemenitu dušu muž — kojega tielo leži već svo u raki — a koj bi svojom pomirljivom čudi bio mogao doprinijeti za složan rad svih sinova domovine Hrvatske, bili oni koje vjere, kojega imena, i iz koje pokrajine, za njezin spas.

Cielu svoj život, odkad je počeo misliti i mogao raditi, on je mislio i radio u njezin prilog, u užem ili širem obsegu, za domorodni grad Karlovac, svoj izborni kotar, za Banovinu i cielekupnu domovinu, kako je to izložio prijatelj Akacij; a htio je, da se njegovom pomoću radi i posle Njegove smrti, kako to svjedoči Njegova posljednja volja, za napredak duševni i tjelesni pojedinih osoba i slojeva, najpate pak za čim veću izobrazbu tako zvanoga srednjega staleža u svim hrvatskim zemljama — knjigama „Matice Hrvatske“ — i za škole u onoj hrvatskoj pokrajini, Istri, koja se je najposljednja probudila na narodni život.

U ime te pokrajine, u ime Društva sv. Cirila i Metoda za Istru, koja će uvijek zahvalno spominjati ime Ivana Banjavčića, svoga dosadanjega najvećega dobrotvora, u ime djece, koja će se njegovom pomoću izdržati iz panda naših ljutih neprijatelja, te u ime svoje, koji sam bio s Njim vezan vezom prijateljstva preko pol slojčaca, izričim preblagom pokojniku posljednji s Bogom!

Sa nebeskih visina molli predobri Ivane, za našu Hrvatsku, za koju ćemo mi raditi u Tvojem duhu, i sjedaj se nas, kao što ćemo se mi Tebe.

Vječna Ti slava i trajni spomen, nezaboravni Ivane!

Oporuka dra Ivana Banjavčića.

Blagopokojni dr. Ivan Banjavčić ostavio je obćirnu oporuku, kojom je sav svoj imetak, izuzev nešto legata svojim sestrama, te osoblju svoje odvjetničke pisarnice, ostavio sve u dobrotvorne svrhe. Sjelio se je tako znatnim legatima svim pučkim

škola u gradu Karlovcu i svoje rodne obćine Barilović; isto tako i župnik crkvaćine Barilović i obćine Barilović. Svim hrvatskim dječkim podpornim društvima u Karlovcu, Beču, Pragu, Grazu, Innsbrucku, svuostalnostno misli u Zagrebu (2000 K), starinar. društvu u Kninju te društvu „Bihaciu“ u Splitu, vatrogasnom društvu u Karlovcu i Koprivnici, pjevačkim društvima „Zora“ i „Nada“ te hrv. kim društvima u Karlovcu ostavio je oporukom od 300 do 600 K; ukupno svim spomenutim 13.200 K; Društvo sv. Jeronima u Zagrebu 10.000 K. kao zakladu dra Ivana Banjavčića, koje dohodak ima se porabiti kao nagrada najboljem hrvatskom piscu u narodnom gospodarstvu. Povrh toga u narodnom gospodarstvu. Povrh toga sjedio se i seljaka svoje obćine Barilović, ostaviv zakladu od 10.000 K, od kojih kamati imaju se isplaćivati svake godine dvim seljacima ili dvim seljačkim zadužinama kao nagrade za najnaprednije margovogitelje i voćarstvo.

U XI. točki svoje oporuke određuje o: „XI. imetak svoj nakon svega prenave- denoga ostaviti, ima pripasti: a) društvu sv. Cirila i Metoda u Istri, koje čuva. hrv. kra- vatsku djecu u onim našim hrvatskim kra- jevinama od tudinjstva hrvatskim svojim sko- lamama; b) „Matici Hrvatskoj“ u Zagrebu — i to na jednake dielo. „Matica Hrvat- ska“ u Zagrebu imat će iz namijenjene imovine nagrađivati dohodkom ponaj- bolje isplatelje hrvatske bilo u kojoj grani narodnog nam života.“

Imetak pokojnika računaju na 300.000 K neki i više, a smatlo se iz gotovine, dionice, vrijednostnih papira, tražbine od seljaka i dvokatnice u Karlovcu, koje vrijednost računaju i više nego li pokojnik u oporuci od prije pet godina. Tako bi „Maticu“ i „Društvo“ moglo zapeti i preko 100.000 K, kad se odbiju legati, troškovi, morali iz ostavine platiti, jer je pokojnik za njih jamčio.

Ovom oporukom podigao je blagopokojni dr. Ivan Banjavčić sebi vječni spomenik u cieleom hrvatskom narodu, spomenik dostojan njegovog neokaljanog života, spomenik pravog Hrvata i otatbenika našim potomcima na vječnu spomen i slavu dra Ivana Banjavčića!

Pogled po Primorju Puljsko-Rovinjski kot.

Radi časti Društva i njezinog učiteljstva. Kad je Društvo god. 1898. otvorila prvi razred svoje škole u Puli, nije se ni iz daleka predviđalo, da će doći dan, te će se naći u Istri hrvatska novina, koja će se napadajima nabacivati na tu instituciju, uzdržavanu željavitom rukom hrvatskoga naroda. Koliko žrtve ima da doprinosi slomajni narod, da uzdrži pet puljskih škola s ukupno 15 razreda i preko 800 djece! Poznato je, koliko se naša Društva brine oko odgoja hrvatske djece u Puli, pa eto ipak se našo klevetnik, koji se u jednom istarskom listiću usudio da proetim klevetama i lažima ocni u javnosti naše škole u Puli.

U etom listiću objelodaneno je i pismo, što ga je Društvo Ravateljstvo upravilo na dotično uredništvo. Čitali smo i pripomenak uredništva, koje očekuje od svog dopisnika, da stvar razjaani i to na prvom mjestu „radi časti uredništva“. Iza toga dolazi čast naroda; a najposlije čast Društva i njezinog učiteljstva.

Koliko smo upućeni u stvari naše Društva, uvjereni smo, da se ona mora boriti sa neizmerno velikim poteškoćama. Prijatelj iz Hrvatske dostavio nam je ovih dana jednu okružnicu „Hrvatske Narodne Straže“, u kojoj se napada Društva i izričito veli, da za istarske škole neće Straža do-

oprinositi nista. Komu nisu vrane mozak dipolite, znat će najbolje, kakva bi to bila nesreća za Istru, kad bi joj Društvo nestalo. Priznajemo, da bi ne upućen čitalac mogao lahko povjerovati kojekakvim klevetama; ogordan uskratiti pomoć našoj Društvi. Kakva bi to bila katastrofa za naš narodni život u Istri, ne treba tek spominjati, ali rek bi, da stanoviti strančari u Istri i ne pomisljaju na to: njima je samo do toga stalo, da svoju časovitu mržnju iskaže bilo na komu! — Nedavno su odijelili na profesora Spiničića, a zaboravili na profesora Spiničića, a zaboravili na njega, da kad ne bi bilo njega, oni bi danas gdje god pasli ovce, ako im ih nebi međutim bili Talijani odniali.

Pamet bi ih morala učiti, da su sve družbine škole — prelazne škole i da je zamaljška vlast dužna, da ih prije ili poslije primi pod svoju upravu. Dosta treba da se sam narod za nju brine, a u drugu ruku, da od vlade energično zahtjeva, da za održavanje tih škola dađu svoju pomoć. Vlada daje tu pomoć preko volje i neka gospoda oko „Pučkog Prijatelja“ budu uvjereni, da bi ona bila prešetna, kad bi onakošaj u družbinim školama u Puli bili onakovi, kakovima ih iskazuje njihov bezdušni dopisnik. Vlada ne bi nalme ni časa počavila, da u takovom slučaju zakrvari sve one škole, pa i druge u pokrajini, da se tako oslobodi dužnosti plaćanja određene podpore.

Ni u javnim, ni u samostanskim školama, ni u raznim konviktima, ni u zavodima, što ih uzdržavaju crkveni ljudi — nije sve slalo. Svak može da pogriješ, pak može i Društvo učitelj, ali za to ne treba odmah s njima na vještala, već komu je do istinskog napredka škole i do dobrobiti našega naroda, nastojati će, da priškodi savjetom, blagom riječi, da tobožnje zlo ukloni. „Pučkom Prijatelju“ preporučili bismo pak, da svoje čitatelje malo češće pozivlje, da doprinesu za Društvo, čime će našoj narodnoj stvari mnogo više koristiti, nego li da družbine škole i zavodno Društvo učiteljstvo obaspilje — na veliko veselje naših dušmana — samim crnim i nepravdnim napadajima.

Zadnji pozdrav. Već od tri tjedna po prilici zapečaćena je sudbina naša policije dra Mlekusa u Puli; on je iz Pule premještan te će nam već dođućeg mjeseca otići i kao takav valjda nam se više neće povratiti. I ne trehamo takvih!

Prije nego otiđe, htio je dr. Mlekus da se iskaze ili bolje da biamira puljsku policiju. Da nas protu dru Mlekusu vodi osobna kampanja, ne bismo mu zamjerili niti spominjali začinja uspjeha en gros zbog bombe na Rieci, jer su ti svi Jornaletovi pomazanci te neka ih kamorra štiti i brani; ali pošto je i tom prilikom dr. Mlekus pokazao svoju vještinu i sposobnost kako se smjehu izvrgava policajna institucija, vrijedno je spomenuti i tu valjda posljednu Serlokholmjadu u Puli. Nedavno zabavljalo se na večer oko 16 mladića u jednoj gostioni u Sijani. Par dana prije toga prasnula je bomba u guvernerovoj palači na Rieci; riečka policija tražeč atentatora umišljeno došla na trag svezeg atentatora u Pulu; dr. Mlekus donjušio da je imalo 16 „glavinotta“ u Sijani večeru i... aha! imam je — pomislili — i u haps s njima. Naravno da se iz svega toga rodio... misli, jer su mladići morali biti ispušteni. Mislili smo, da će Jornaletu bar sada skočiti na premudrost dra Mlekusa i uzeti u obranu svoje gojenice, ali zaludu čekasmo; kukavni lišepete Jornaletovi ni rieči o tom velikom cinu dra Mlekusa. Zar je možda dr. Mlekus i njima poručio da je dobar patriot, kao što se je pred jednim našim zaključao da je dobar Slovenac. Draklje sebi ne možemo tumačiti muk glasila kamorre. Radi te šutnje opralo je Jornaleta i socijalističko glasilo u Tratu.

Prije nego dr. Mlekus otiđe iz Pule molimo njegove starješine, da dadu ispi-

tati i razbistriti ovu stvar: Čuka se po gradu o jednoj ljubavnoj aferi, što se je desila u jednoj uredovnoj sobi a na štetu jedne djevojke nauještenice tog ureda. Pošto se tu radi o ugledu jednog c. k. ureda i o časti jedne poštene djevojke, podčinjene šefu tog ureda, to treba da policijska oblast zametne svjestnu i strogu istragu o toj stvari i možda neće trebati daleko istraživati i stvar lahko i brzo pronaći!

Ovime smo valjda s drom Mlekušem gotovi i . . . ha suggell' . . . budi mu to naš zadnji pozdrav!

Barun Gorizzutti iu ritirata. Otkad se „Giornaleto“ radi hrvatskih dopisa zagrozio g. barunu Gorizzutti-u, c. k. komisar obćine puljske, da će sazvati veliki komitij Martinolića, Ambrozića, Bolmarčića, Fillinića, Turina (iz Smrike kod Kraljevice), Glesera, Albaneza itd. i njihovih djedova i pradjedova, od tada g. barun Gorizzutti, c. kr. komesar obćine Pule, ne šalje više našemu listu na objavu oglasa, koji se tiču celog pućanstva obćine, dakle i hrvatskog. Nama je to dolata čudnovato, a izgleda i smešno, kad nebi bilo i žalostno, da se je g. barun Gorizzutti tako brzo preplašio čarlatanske pristojne glasila kamorre sa gore spomenutim Talijanima! Ovih dana čitali smo nalne objavu puljske obćine za odanje obćinske soli u zakup i ta objava je u talijanskom jeziku i objelodanjena u glasilu kamorre. G. barun Gorizzutti znade za sigurno, da i hrvatsko pućanstvo obćine puljske u Puli i u podobćinama začinja svoju hranu sa soli i da ima pravo natjecati se za rasprodaju obćinske soli. Ako g. barun Gorizzutti smatra puljski „Giornaleto“ glasilom Talijana u Puli, Galežanu i Fažani, treba da znade (a znamo da znade), da je naš list glasilo Hrvata u Puli, Medulinu, Premanturi, Pomeru, Ližnjanu, Alturi i svih drugih sela obćine puljske, u kojima živi jedino hrvatsko pućanstvo.

Takav postupak g. baruna Gorizzutti-a, koji za volju par čarlatana oko glasila puljske kamorre omalovažuje oko 80.000 Hrvata puljske obćine, nije ni lep ni pošten, to znači pogodovati jednoj prostoj bandi ozloglasnoj sa najprosljijeg zločinstvu kradje i prevare, što je baš bilo uzrokom, da je g. barun Gorizzutti zasio na upravu obćine puljske.

Mi g. baruna Gorizzutti-a odviše stjujemo, a da bismo mu podvalili kakav doticaj s tom bandom, ali odlučno zahtjevamo u ime hrvatskog pućanstva puljske obćine, da obćinske oglase obnaroduje, ako već neće drukčije a to kroz naš list u hrvatskom jeziku i za naš narod ove obćine, koji također doprinosi za obćinu kao i Talijani, čime će udovoljiti pravici i zakonu a na što je vezan ne samo svojim poštenjem kao čovjek nego i prigodom kao činovnik!

Im ureda jada i čemera. Porazni uredi u Istri s našeg narodnog pogleda prava su pokora, jad i čemer za naš narod; izgledaju kao kakvi kr. talijanski a ne c. k. austrijski uredi i puljski ne zaostaje za njima. Dodje naš čovjek u puljski porezni ured da što plati, govori hrvatski, ali kao da govori zidu: činovnik se čudi i gleda i pita talijanski. Tako se onomad namjerismo na tom uredu na činovnika Percovich-a. Izrazismo želju hrvatski, a šior Percovich okrene se drugu i pita razjašnjenje ovaj put obzirnim i pristojnim riječima „perchè non ho studiato la lingua croata“ (strah je vrag!). Drug mu ni ne odgovara, jer li nije razumio ni sam li mu nije htio kazati (što je i pravo učinio). Napokon pita Percovich „cosa è alo „deset“, te mu se drug smiluje i rastumači. Na pozivu potvrdi stranki primitak; ali kako? Talijanski dakako, a ne hrvatski, kojim počastnim građaninom.

Percovichu u nos, kad je bio tako bezobrazan to na hrvatski nagovor izdao talijansku potvrdu.

Pitamo mi upravitelja poreznog ureda g. Kautića, kako može dopustiti da nesposobni činovnici imaju posla sa strankama i hoće li pozvati na red tog objestnog činovnića i strogo poučiti da uz svu njegovu injoranciju i odvratnost prema hrvatskom jeziku ima znati, da je u Istri hrvatski jezik zemaljski i jednakopravan talijanskomu. Mi ćemo se već pobrinuti, da bude taj talijanić Percovich i s više oblasti poučen o poznavanju hrvatskoga jezika, kao što ćemo zahtjevati, da se na poreznom uredu u Puli ne stavljaju nesposobni činovnici a la Percovich & Tomich na mjesta, gdje dolaze u doticaj sa strankama. Nadamo se, da ovo posljednje neće biti od potrebe, jer će g. upravitelj Kautić sam ukloniti te nepodobatine.

Naš narod pak pozivljemo i opet, da na poreznom uredu govori i zahtjeva sve u hrvatskom jeziku, a nadasva pak pazi, da mu činovnici izdavaju namire i potvrde u hrvatskom jeziku, te svaku stvar neka nam dodju javiti, da poučimo talijanske činovnike pristojnosti i uljudnosti prema našem narodu i jeziku.

Dolanak novog biskupa u Poreč i Pula. Doznajemo iz pisma pouzdanog izvora, da će novomenovani biskup presv. g. dr. Trifun Pederzoli stignuti u Poreč dne 8. novembra o. g. Susolni kaptol u Puli posjetiti će novi biskup dne 8. ili 9. decembra da preuzme i ovdje svoja biskupska prava.

Don Mattich se opet šnje. U nedjelju dne 19. t. mj. došao jedan Hrvat-zupljan don Mattichu, upravitelju župe u Premanturi, da mu kratki muško diete. Don Mattich je to odbio, jer da se otac djeteta nije ispovjedio, premda dotičnik uvjerava, da se je ispovjedio drugdje a ne u don Matticha. Nije preostalo drugo već otisli s djetetom u bližnji Pomer tamošnjem župniku i taj je diete kratko.

Ovo nije prvi slučaj, da to don Mattich čini kojem sebi nepoćudnom Hrvatu. Svakako glavni motiv uskraćenja sv. krsta nije bio onaj naveden od don Matticha, nego je jedini i glavni taj, što je dotični otac djeteta dobar i pošten Hrvat, te znade don Mattichu odkrosati u oči njegovu protivnarodnu i nekršćansku rabotu. Kud može drugi župnik krstiti diete, zašto to ne čini i don Mattich? Ili je u Premanturi druga vjera i u Pomeru druga? Ili . . . ili?

Svakako ćemo i ovu paimu don Matticha staviti do znanja presvjellom biskupu dru Pederzoli-u čim zasjedne stolicu u Poreču. Vidjet ćemo, hoće li don Mattich i nadalje poćinjat u Premanturi što bude njega volja!

Danjole. Kada Talijani ne mogu u našem mjestu već ništa postići „legionom“ kovaćnicom, to misle da će možda timo, ako sam dadu — „unilo“. Ovih se dana na njihovu ponuku sakupili u „leginjoj“ školi pod vodstvom tal. učitelja neki naši izrodli i odlučili, da će se u to društvo začlaniti, ako dobiju dozvolu, da mogu toćiti vino i — piti. Ne misle dakle oni, da bi utemeljili takovo društvo, gdje bi čitali, naobrazivali se i pristojno zabavljali, već samo na to, da bi što više vina imali i popili. Zato se odmah i odazvao Jadrićina, taj najbolji prijatelj „Vinka Lozića“, da će biti u društvu poslovođjom. On se već sav topi od miline i te nenađane sreće tako, da je kroz noć od najvećega Hrvata postao za volju vina — najveći Talijan. Drugi u toj ljepoj kumpaniji će mu dakako u svemu pomagati, pa eto društva, koje će u najvećem zaponu svoga patriotizma raditi za spas talijanstva u našem mjestu. Oni se dapače „sio bazet.“

Mnogo je nauka u tome za naš Hrvate! God 1883. nalazimo pok. Ternovca kao

ljubiti i braniti svoju materinju riel svoju narodnost.

Do sada smo te odmetnike izrode štediti u nadi, da će se možda kada opametiti, ali vidimo na žalost, da oni svaki dan postaju sve gori. Od sada napred drukčije ćemo s njima postupati. Izriet ćemo, kad bude, na javnost njihovih „slavna“ imena, da ih pošteni svijet upozna i prezire, nebi li im rumen slida na njihov galopinski obraz pao.

Za Družbu. Da počasti uspomenu svog milog prijatelja pok. Andrije Turka dno je g. Josip Blasković za Družbu K 10. — Za počast odlazka c. k. oruž. strážmeštra g. Ivana Bulva K 5, po K 2 Katica Blažina, Dragica Guštin, Mate Blažina, Jakov Sko-ravić, K 120 Anton Guštin, po K 1 Marija Guštin, Gründl, Anton Radolović Slak, Ivo Siljan. Na predlog gdje Dragica Guštinove i Katice Blažinove odlučilo se je od te svote K 11-10 za Družbu sv. C. i M. za Istru i K 11-10 za zavod sv. Nikolaja u Trstu. Živili darovatelj! Gosp. Bulvi sve dobro u njegovoj domovini!

Bošinski kofar

Sastanak pouzdanika Polit. društva u Martinköfel. U četvrtak dne 30. o. mj. u 10 sati u jutro, bit će u Martinköfel na otoku Cresu, sastanak pouzdanika Političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri iz mjestne občine Cres. Zivo se preporuča svim pozvanima, da nefaljeno dođu na ovaj važni sastanak.

Krčki kofar

Sastanak pouzdanika Polit. društva u Krku. Na ubavom položaju u gradu Krku, u lepim prostorijama Českog paviljona, držao se je dne 16. o. mj. mnogobrojno posjećen sastanak pouzdanika Političkoga društva iz otoka Krka.

Predsjedao je sastanku društveni odbornik vel. g. Pavačić, župnik na Beleju na otoku Cresu. Nakon pozdrava svim častnim svećenikima, učiteljima i drugim stazežima zastupanim na sastanku, te posebnim pozdravom prisutnom narodnom zastupniku i zem. prisjedniku vel. g. A. Andrijiću, osvrnuo se je govornik na žilav rad naših narodnih protivnika Talijana, čijoj sili moramo i mi suprotstaviti silu. Rad će naš biti uspješan ako budemo složni, a ta sloga biti će tekar onda trajna i čvrsta, ako bude imela čvrste temelje. U našem narodu moramo imati jedan program. Program naš moramo crpiti iz naroda. Budući je naš narod katolički i hrvatski, i naš program mora da bude katolički i hrvatski. Sami nacionalni uzgoj je jako labav temelj za svaki narod. Govornik navadja ovdje razne primjere iz povjesti, kojima dokazuje svoju tvrdnju. Nakon toga bavio se je pitanjem organizacije društva.

Ustao se za tim, da progovori narodu, častni narodni zastupnik i zem. prisjednik A. Andrijić. Govornik se osvrne letimice na sva naša narodna pitanja od godine 1908. amo, te je došao do zaključka, da se sa skrajno fanatiziranim Talijanima ne da na lepi način ništa doseći. Pol smo se vieka borili za našu narodnu ravnopravnost, i ako u prijašnjim godinama nisu mogli protivnici naši skrsiti naš odpor, skrsit će ga tim manje sada, kad ipak imademo u ruci nešto više sredstava od prije. Opisuje teško stanje naših prisjednika, osobito u prvo vrijeme u Poreču, kad su čutili svu težinu nama Hrvatima, da naš jedinstveni narod, koji je u ambijentu „Straže“, u kojoj se napada Družba i izrično njih voli, da za istarske škole neće Straža do-

hvatljivog nacrta Namjestnika — pitali su naši zastupnici Vladu, neka se izjavi, koliko ima upliva talijanska vlada iz Rima na Vladu u Beču, što se tiče naših narodnih pitanja u Istri. Vlada nije još niti danas na ovo sasma opravdano pitanje odgovorila — opravdano za to, što su hrvatsko-slovenski zastupnici dobili utisak, da se u pregovorima sa Talijanima mora nešto straga zavjesa dogadjati. Govornik se zatim bavio sa hajkom ciele službene i nealuzbene Italije, odnosno na poznate naredbe Namjestnika glede tal. podanika, te završuje sa riječima punim ošvjeđenja, da će konačna pobjeda biti na našoj strani.

Gosp. dr. Antončić, odvjetnik u Krku, naglasuje potrebu čim većeg odgoja našeg naroda. Mora se često držati poučne sa-atanke, u kojim će se u narodu buditi zanimanje za poznavanje naših zakona, naših narodnih pitanja, neka narod bude dobro znan za zadnju svrhu njegove borbe. Toj se istoj želji pridružio i gosp. nadučitelj Ivan Mahulja iz Omišlja.

Vel. g. I. Pilepić svećenik u Krku osvrće se na unutarnja pitanja društva, koja nijesu za javnost, te je Odboru P. D. javljena skoro jednoglano izražena želja prisutnika na sastanku. Razvila se zatim zanimiva rasprava u koju su uticali gg. dr. Antončić, liečnik dr. Majnarić, gostioničar u Baški Tudor, učitelj u Baški Katarinić, svećenici Milvočić i više drugih svećenika i svjetlovnjaka.

Na predlog gosp. nadučitelja I. Mahulje, primljene su sve one resolucije prihvaćene na sastanku u Pazinu dne 19. 6. o. g., a povrhu toga još ove resolucije:

„Pozivlje se c. k. Namjestništvo, da odmah poduzme potrebite korake u svrhu, da se od strane od ove pokrajine sve silne one štete, koje još nastaju radi nemogućnosti djelovanja zem. sabora — djelovanje ovo onemogućeno je radi skrajnje za-grizenosti talijanske liberalne stranke, čija je hegemonija u ovoj nesretnoj pokrajini naniela neizmjerne štete.

Izrazuje se ogorčenje radi imenovanja dr. K. Apollonio, na čast predsjednika Zemaljskog Kulturnog Vijeća za Istru. Njegovo je imenovanje za to mjesto nova, krvava uvreda proti našem hrvatskomu jeziku — jeziku većine pučanstva te je dobro poznat radi svoje narodnosti m. žnje proti Hrvatima. Pozivlje se c. k. Vladu, da učini i u ovom pitanju radikalnog liječka, jer sa neprestanim popuštanjem Vlade pred takom preuzetne talijanske oligarhije, za sigurno ne koristi vrhovnim interesima državo. Predlaže se, da se Vijeće pravedno podijeli u dva jednako-pravna dijela: „hrvatsko-slovenski i talijanski po uzoru Tirola“.

Sve su ove resolucije primljene jednoglano.

Zatim se je ponovno javio za riječ nar. zast. Andrijić, te se optirno bavio sa radom Zem. Odbora. Dao je prisutnicima razne praktične upute kamo im se obratiti za potrebe vode, napačalstva, sjeme, gnoja itd.

Nakon skoro četverosatnog raspravljanja zaključio je predsjednik ovaj važni sastanak, vraće preporučiv svima, neka slijede dalje danas započelim radom.

Voloski kofar

Občina Kastav na spomen dra Ivana Banjavčića. Dne 17. t. m. sastalo se je občinsko zastupstvo Kastavsko u svojoj redovitu sjednici. Prile prolaza na dnevni red, spomenuto se je občinski načelnik Kazimir Jalušić ganutljivim riječmi blagopokojnoga dra Ivana Banjavčića. Izaknuo prije nego ar. ... hrvatskoga molimo njegove starješine, da dadu ispi-

Slava dru
občina nije
sprovoda —
biti — zast
Družbu sv.
na odar prel
Djačke
loskom-Op
bote dije 11
skupštinu n
prof. Ivan
Julij Miran
kroz prošlu
Iz tih izv
podatke:
izdalo je
iznos od K
karte iz Lov
i obuču, 3.
objed i 5.
vajeke kart
nika, od k
iz opć. Vepr
obuču dobi
kojih 11 iz
Kastav, 6
prinac i 1
Potporu
i to 1 iz o
i 1 iz opć.
Potporu
od kojih 5
Veprinac.
Pōdporu
kojihma se
Društvo
tvene godi
imade 142
viti i 59
milo je dru
i to K 580
K 495 u i
primilo je
smedju koji
Volosko-Op
Kastav od
za stedoju
jilnice u V
zabave ključ
i polovicu
D. movina
Cijeli p
vanoj god
cieli rasho
imovina iz
1. Uložez
K 4881-86
ake banke
vina u bl
K 7188 81.
Pa
Prodava
skoj godini
svoje djelo
dovilo i n
narodnim
se našim l
javna s
Tako je 2
davao o s
doga je pō
nam prikaz
nih i nezal
fani oko
preko što
svijeta, kad
u kojima j
sokolova i
Dne 18.
Prudan o
je popracer
vanja česk
prigodom
je to prije
časni i slo
kad su s
izvrše ono
je to i prij
tako inkrv
Mnogo je

Slava dru Ivanu Banjavčiću! Zalet što obćina nije mogla biti zastupana kod sprovoda — jer nije pravo znala kad će biti — zastupstvo je glasovalo 100 K za Družbu sv. C i M. za Istru mjesto vjenca na odar prebierog pokojnika.

„Djake pripomoćno društvo u Voloskom-Opatiji“ održavalo je prošle srebote dje 11. o. mj. svoju glavnu godišnju skupštinu na kojoj su društveni tajnik g. prof. Ivan Ivačić i društveni blagajnik g. Julij Miran izvjestili o djelovanju društva kroz prošlu društvenu godinu.

Iz ih izvještaja vidimo sljedeće važnije podatke: „Kroz prošlu društvenu godinu izdalo je društvo na potporu učenicima iznos od K 2481-90. i to: 1. za tramvajske karte iz Lovrana do Opatije, 2. za odjelja i obuču, 3. za staništinu učenicima, 4. za objed i 5. za knjige. — Potpora za tramvajske karte dobila su u svemu 23 učenika, od kojih 20 iz općine Lovran a 2 iz opć. Veprić. — Potporu za odjelja i obuču dobilo je u svemu 27 učenika, od kojih 11 iz opć. Volosko-Opatija, 7 iz opć. Kastav, 6 iz opć. Lovran, 2 iz opć. Veprić i 1 iz opć. Punit. — Potporu za staništinu dobile 3 učenika a to 1 iz opć. Moćenice, 1 iz opć. Lovran i 1 iz opć. Podgrad. — Potporu za objed primalo je 8 učenika, od kojih 5 iz opć. Kastav i 4 iz opć. Veprić. — Potporu u knjigama dobile 52 učenika, kojima se je isposuđilo 324 knjige.

Društvo je imalo koncem prijatnje društvene godine 129 članova, dok ih sada imade 142 i to 88 utemeljitelja, 46 redovitih i 59 podupiratelja. Od članarine primilo je društvo u prošloj godini K 1076 i to K 580 u ime utemeljiteljne svote a K 495 u ime druge članarine. U darovima primilo je društvo svotu od K 2278-44, između kojih se nalazi prinos sl. obćine Volosko-Opatija od K 1000, sl. obćine Kastav od K 100, sl. Veprićkog društva za sljednju i zajmove od K 100, sl. Posušjinske u Voloskom od K 400, čisti prihod zabave kluba XIII. u Voloskom od K 800 i polovicu čistog prihoda zabave kluba „Dumovina“ u Opatiji od K 270.

Cijeli prihod društva u prošloj društvenoj godini bio je K 8652-20, dok je čisti rashod bio K 2615-25. — Društvena imovina iznosi sada:

1. Uloženo kod Posušjinske u Voloskom K 4881-88; 2. Uloženo u filijali Jadranske banke u Opatiji K 1642-12 i 3. gotovina u blagajni K 785-85. — Ukupno K 7188-81.

Pazinski kotar

Prodavanja u Pazinu. U ovoj je školskoj godini „Odbor za prosvjetu“ nastavio svoje djelovanje. Sjednice se opet drže redovito i na njima temeljito raspravlja o narodnim potrebama i o načinu, kako da se našim ljudima pomogne.

Javna su predavanja također počela. Tako je 20. i 21. rujna prof. Novljan predavao o averskolskom sletu u Pragu. Kod toga je pokazano 140 svjetiljki slika, koje nam prikazuju život u Pragu za onih slavni i nezaboravni dana, kad se je ono lani oko sv. Petra i Pavla ondje sastalo preko sto tisuća Slavena s raznih strana svijeta, kad su bile one veličanstvene vježbe, u kojima je sudjelovalo jedanaest tisuća sokolova i šest tisuća sokolika.

Dne 18. rujna predavao je gosp. dr. I. Prudan o Srbiji i Bugarskoj. Predavanje je popraćeno sa preko sto slika s putovanja čeških sokola po tim kraljevinama prigodom averskolskog sleta u Sofiji. Bilo je to prije onoga slavnoga boja „za krst časti i slobodu zlatnu“, bilo je to onda, kad su se ono braća bratski slagala da izvrše ono „Bog što sudi s neba“, a bilo je to i prije onoga rata, u kojem se braća tako iskrvitiše radi komadića zemlje. Mnogo je nauka u tome za nas Hrvatice!

G. prof. Zv. pl. Doroghy predavao je 5. i 6. o. m. o Zagrebu. Prvi je dao govorio o trećem averskolskom sletu u Zagrebu, a drugi je dan o znamenitostima hrvatske prijestolnice. Kod toga je pokazano 120 svjetiljki slika. Koji su od slušalaca bili već u hijelom našem Zagrebu, rado vali su se slušajući to predavanje, slike su u njima budile misli uspomena, a koji još tamo bili nijesu, veselili su se, što bar u slikama gledaju Zagreb i slušaju o njegovim znamenitostima i ljepotama.

Odbor je odlučio za skoptikon nabaviti novi objektiv, da se slike uzmožnog projekirati ravno na platno. S tom će promjenom biti 1. i 2. studenoga pokazano 107 slika iz života ptica, a predavat će prof. Fr. Novljan.

Zaključeno je u prosincu predati Brajsino veće. Matko Brajta-Rašan je vrlo zaslužan za proširenja naše pjesme po Istri, njegove su zaslugе za probudjenje narodne svijesti u našoj pokrajini vrlo velike, jer pjesma govori iz srca k srcu, pjesma budi, daje, hrabri, čisti i veseli. Pjevačice i pjevači vrlo se rado odazivaju pozivu, da dodju vježbat, pa će to veće sigurno krasno ispasti. Nadamo se, da će i iz biljež. okolice ljudi onog dana pohrliti u Pazin, da čuju, što je Brajta stvorilo. Raspored će se na vrijeme javiti.

Na koncu upozoravamo g. pisac, koji pripravlja rukopis za raspisani natječaj, neka se požuro, jer je Božić blizu.

Ja Šumbraga. Kao što je već po cijeloj Istri avrila herba (trgatba) tako je ovih dana i kod nas. Narod u Šumbragu zadovoljan je sa trgatbom, jer je hvala Bogu, ova godine bilo kod nas prilicno grožđa. Pošto je bilo za vrijeme trgatbe lepo i suho, a osobito, pošto nas je gosp. Trampuž, upravitelj državnog uzor-gospodarstva u Pazinu dne 29. prošlog mjeseca na veoma lepi i praktični način podučio o trgatbi, mačenju, vrienju i u obće o konobarstvu, to se može sa stalnošću kazati, da će biti ove godine u Šumbragu izvratno vino. Gospodinu Trampužu najljepše oizme zahvaljujemo na lijepoj i veoma korisnoj poduci.

Gospodi trgovcima vinom preporučamo, da dodju kušati vino u Šumbrag, gdje će naći dobrog, zdravog naravnog vina. Nije li njima (trgovcima) moguća osobno doći, nek se izvole obratiti na ovdješnjeg učitelja M. Diminić, koji će im dati sve upute.

Razne primorske blest

Dvorski savjetnik Ternovec kao sudac u Istri. Kazali smo u zadnjem broju, da je blagopokojni dvorski savjetnik g. Matej Ternovec služio pod konac godina sedamdesetih kao pristav ili adjunkt u Buzetu, gdje ga je naš narod poznavao pod imenom mali sudac i kao takovo silno volio i stovao. Stariji muzevi na Buzetini sjećaju se i danas ugodno svog malog sudca. U ono vrijeme spavao je naš narod u onoj i u susjednih obćinah tvrdi san, te je valjda prvi bio pok. Ternovec, koji je narodu kao sudac u hrvatskom jeziku sudio. Njegov predstojnik bijase odluban Talijan i nerado je čuo i opazio kako mladog pristava narod sluša i voli. Na sudu nagovorio bi sam svakog seljaka hrvatskim jezikom i tim bi tadašnjem običaju talijanski, odmah bi mu priskoćio na pomoć blagom rieči i recite il kazite mi po svoju pomaću ono što mi imate kazati. Narod ga je s početka zabeknutno slušao, jer ne bijaše od tada na takovo susretanje sudaca naučan.

Sjećajući se blagotvornog djelovanja na Buzetini tog odličnog činovnika i rodoljuba, htjelo mu se hrvatsko zastupstvo odužiti time, što ga je imenovalo bazet-akim počastnim građaninom. God 1883. nalazimo pok. Ternovca kao

sudca u Vodnjanu, gdje je njegovo službeno, napose izvanslužbeno djelovanje silno uplivalo na naš narod poreznih obćina onog kotara.

Na proljeće god. 1883. sastao se je pisac ovih redaka s pokojnikom Trnovecem u jednoj kćmi izvan Vodnjana na dogovor sa pravcima onog kotara radi predstojećih izbora. Osoba, koje bijahu pozvane na sastanak, označio je pokojni Ternovec. Bilo nas je pet. Danas su svi pokojni osim mene. Ti bijahu: sudac Ternovec, porezni činovnik Dugulin iz Vodnjana, župnik-kanonik Miho Semelli iz Barbana, posjednik Degioris iz Svetvinčenta. Pokojni Ternovec ubrajao je i ovoga potonjega, među nas e, što je kasnije vrlo žalio — jer nam se je bio iznevjerio. Od tog sastanka vezalo me je s pokojnikom sve do smrti najtješnje prijateljstvo. Kad se je kasnije kao savjetnik, pa onda kao dvorski savjetnik vratio i nastao u Tratu, razgovarali smo često u stanju našega naroda u Istri, osobito ob onom 80—40 godina natrag. „Teška bijahu ona vremena“ — znao bi reći — „ali ja se ih sjećam uvijek najugodnije, jer vidim, da je hvala Bogu mnogo zrno na plodnu zemlju palo“. Vidio je plod svoga truda i radovao mu se. Svevišnji neka ga za to nagradi!

Interpelacija u pitanju porote u Rovinju. U sjednici carevinskoga vijeća od dne 21. o. mj. podnio je zastupnik M. Mandić i drugovi interpelaciju na ministra pravosuđa radi uvedenja hrvatske porote u Rovinju i zbog imenovanja sudaca na c. k. okružnom sudu u Rovinju, koji poznaju hrvatski jezik.

Liečitelj — obćinski načelnik, Taklikim osebujnostim u javnom životu naše Istre valja nam pribrojiti i ovu. Drželi se one poznate: gdje stoji tolike druge, proći će i ove. U Istri imadu nekoje obćine, daskač talijanske i talijanske, za svoje načelnike obćinske liečnike, premda je u oštjoj općici ili protimbi sa obćinskim izbornim redom i zemaljskim zakonom. Rekosmo, da je to u talijanskim ili talijanskim obćinama — jer šta lakova ne bi dozvolila ili ne bi ni čamak trpila ni autonomna ni carska oblast.

Po § 10. obćinskoga izbornog reda i u savezu sa zemaljskim zakonom od godine 1907. o zdravstvenom uređenju u našoj pokrajini, ne mogu obćinski liečnici kod nas obnašati čast obćinskoga načelnika. Toga se zakona i ustanova drže strogo sve naše obćine i — koliko je nama poznato — nije se još ni jedna od naših obćina o taj zakon ogriješila — premda bi bio možda ovdje ili ondje i njima dobro došao takav ničelnik. Mi se ne zacemento priznati, da bi bio ovdje ili ondje zbog nestalica inteligencije, i u našim obćinama takav načelnik na svom mjestu, nu od naših nije nigdje nikomu na um palo, da bi obćinskim načelnikom izabrao

obćinskog liečnika. Ali nepojmljivo nam je, kako su mogle upasti u pogriješku ili doći u oprieku sa zakonom talijanske obćine, koje u sav sviet trube, da ne znadu kud ni kamo sa svojom inteligencijom. U tim obćinama je lahko naći načelnika medju mnogobrojnom inteligencijom te netreba im valjda pozitati za obćinskim liečnikom. Takovih obćina sa liečnikom načelnikom imadu Talijani danas tri, i to Opatija, Vizinada i Vrsar. Do nedavna imali su ga i u Vodnjanu. U svim tim obćinama je bar polovica — a negdje i više — hrvatskih obćinara, ali to za sada ne ulazi amo.

Obćini Opatija je na čelu dr. Pesante, obćini Vizinada dr. Rittossa i obćini Vrsar dr. Dapas. To su sve muzevi vriedni i čestiti, proti kojim mi kao takovim neimaemo absolutno ništa. Nama se radi jedino o povriedi obćinskog izbornog reda i zakona o uređenju zdravstva u pokrajini. Ta gospoda ne mogu da budu na čelu obćine u kojoj služe kao obćinski liečnici. I proti tomu prosvjedujemo mi u ime zakonit najodličnije.

Mi znamo, da će gospoda kod zemaljskog odbora u Poreču sieti ramenima, i kazati: kad je moglo biti do sada, zašto da ne bude i od sada. Njima bi bilo uzaludno protivno dokazivati, jer njima valja sve nad pravom i zakonom. Njima za volju neće se maknuti ni čaraka vlada, jer vrana vrani oka ne izkopa.

Usprkos tomu postvujemo mi onu dvojicu naših prijedelnika u Poreču, da upozore zemaljskog kapetana na povriedu zakona. On bar nebi smio nogama gaziti one zakone, na koje je položio zakletvu.

Slavensko bogoslužje u Istri. Pod ovim naslovom izšli su u posebnoj brošuri članci o Slavenskom bogoslužju u Istri, što su izlazili u podlistaku „Nate Sloge“ iz pera g. V. S. U ovoj brošurici došadno je par glava, koje nisu bile tiskane u podlistaku. U toj knjižici prikaziva se tačno progovstva i obrane slavenskog bogoslužnog jezika u Istri i pravo od starine našega naroda na tu povlasticu. Knjižica, koja obširje 259 str. dobiva se u Tiskari Leginja i dr. u Pulji a stoji brošir. K 1, poštarina 20 p. više.

Knjige za pučke škole. Prva čitanka za hrv. pučke škole u Istri počet će se raspacavati 25. o. mj. Západa 75 para po komadu. C. kr. naklada školskih knjiga u Beču prima već sada narudžbe. Uprave pučkih škola dobivaju na uvid besplatno po 1 otisak, ako vrateš to od ravnateljstva c. kr. naklade školskih knjiga (K. k. Schulbucher-Verlags-Direktion, Wien V., Schwarzenbergstrasse 5). Prva čitanka je prispjeva te se dobiva u Pulji u papirnici Leginja i dr. ulica Giulia 1.

Dr. Drag. Polikau, specijalista za kožne, venerične i žunske bolesti, otvorio je privatni ambulatorium u ulici Giulia br. 5, I. kat. — Ordinira od 2—3 1/2, po podne izim nedjelje i blagdana.

-- Za Sve Svete i Mrtvi dan. --
posjeduje tvrdka
F. SLEZAK
Pula, Foro br. 1
veliko skladište vienaca, kita cvieća, cvjetnih jástuka i srdaca. Vienci u velikom izboru uz najumjerenije cieni.
Upozoruje se štov. obćinstvo, da prije nabave pregleđa trgovinu.
Svježe cvieće uz najumjerenije cieni u najvećem izboru.
Eksotične biljke u loncima za urešenje grobova.

Izjava.

Ja potpisani pozivam ovime javno sve one, kojima sam na mjenicu, zadužnicu ili kako drugačije jamčio na koji budim, da se u roku od mjesec dana od danas javo potpisanom pismeno. Svim onim, koji se do gore imenovanog roka ne jave, prestajem biti njihov jamac. Smoljani, dne 23. X. 1913.

Martin Perković Raponja.

Zahvala.

Podpisani zahvaljuje ovime javno gospodinu Aleksi pl. Perku, odnosno njegovim dvim sinčićima Branku i Krešimiru, koji su našli izgubljene knjizice sa K 60—, te mi ih preko c. k. redarstva izručio. Pula, 21. X. 1913.

Franjo Marežani, trgovac uljem, Via Emo, 11.

Posl. br. U IV 1407/12.

U ime Njeg. Veličanstva Cara!

C. kr. kot. sud u Puli, odio IV., po tužbi funkcionara državnoga odvjetništva protiv Grbac Blažu radi prekršaja po §§ 11/4 i 14/2 zak. 16—1 1896. br. 89 l. d. z. iz god. 1897. u prisuće funkcionara državnoga odvjetništva Vanzo, optuženika, koji se nalazi na slobodi, nakon javne rasprave danas provedene a na osnovu prijedloga učelnjega od tužitelja, da se uporabi zakon je presudio:

Grbac Blaž pok. Grge i pok. Marije Krajić, rođ. u Lanisku, pripadan u Buzet, 43 god. star, kat., oženjen porodom, poljodjelac, plemen, bez imanja, već kažnjav radi prekršaja zakona o živeznim sredstvima,

je kriv:

a) prekršaja po § 11/4 zak. 16/1. 1896. br. 89 l. d. z. iz god. 1897., što je bolje neopredjeljeno dana mjeseca rujna t. g. u Puli prodavao povodnjeno mlijeko, dakle sviježno prodavao jedno patvoreno živežno sredstvo, koje je izgubilo bilo na hranjivosti.

b) prekršaja po § 14/2 spomenutog zakona, što je gornjom prilikom iz nemara prodavao mlijeko, koje je sadržavalo nečistoće, dakle iz nemara prodavao jedno živežno sredstvo, čiji je usitak bio kudar, da škodi ljudskom zdravlju te biva radi toga

kaznjen

na temelju § 11 gornjeg zakona na 1 (jedan) mjesec zatvora te na platež parbenog troška medju kojim K 18 za troškove analize; u smislu § 20 istog zakona biva zaplijenjeno mlijeko.

Dužan je nadalje da u smislu § 21 zak. već spomenutog, tekom mjeseca listopada objelodani na vlastiti trošak prisutnu presudu u gradekoj novinji „Nasa Sloga“.

Omissis.

C. kr. kot. sud, odio IV.
PULA, dne 11. oktobra 1913.

Rakić v. r. Marčić v. r.

Natječaj.

Raspisuje se natječaj za jednu stipendiju iz jubilarne stipendijske zaklade Buzetake Frana Josipa I., u iznosu od godišnjih 200 K plativih u dva šestmesečna obroka, i to prvi računajuć od 1. oktobra t. g. i 1. aprila dojučice godine i tako u naprvo.

Pravo na uživanje stipendije imaju siromašniji, marljivi bolji djaci na srednjim ili višim školama, koji pripadaju ovoj mjestnoj občini. Komu je jednom stipendija bila podijeljena, uživa ju dok svrši nauku pa i u godini jednogodišnje dobrovoljačke vojničke službe, a gubi ju postignućem besplatnog mjesta u kojem zavodu ili drugog stipendije, te slabim napredkom tako, da izgubi školoku godinu i slabim moralnim ponašanjem. Tko bi htio postignuti stipendiju, neka na potpisanoj pednese do 20. novembra t. g. molbu, potkripljenu sa svjedočbom siromaštva, čudorednog ponašanja, školokog napredka u minulom tečaju i neka navede ako uživa koju drugu stipendiju.

Uprava jubilarne stipendijske zaklade Buzetake Frana Josipa I.
Buzet, dne 4. oktobra 1913.
Ivan Flege, šupnik.

Više kuća u Puli malih i velikih prodaju se odmah uz povoljne cijene. — Upiti neka se dostave na uredništvo lista.

Raspis natječaja.

Raspisuje se natječaj na mjesto općinskog liječnika za mjestnu općinu Puntat sa sjelom u Puntu.

Godišnja plaća je K 3000, te će liječnik dobiti stan u naravi.

Za liječenje bolesnika bira takse, fiksirane u §§ 10 i 31 organičnog pravilnika.

Za liječenje bolesnika izvan okružja, od 2 km. od sjedišta pripada liječniku pristojba od 54 fil. po km. (tour-retour) u ime putovnog troška na nekolim putevima, a na kolnim 40 fil. po km.

Zahitjeva se: usposobljenje u sveukupnom liječništvu, austrijsko državljaništvu i poznavanje hrvatskog jezika.

Liječnik će držati ljekarnički ormar, ako mu to dozvoli politička oblast.

Čim općinski liječnik postigne definitivnost imade pravo na mirovinske doznake za sebe, udovice i siročad polag zakona od 12/VIII. 1907. br. 42. l. p. z.

Drugi uvjeti razvidni su u organičkom pravilniku u ovom uredu. Molbe u redu opremljene prima potpisano do 30 studenoga 1913.

Nastup je službe prama dogovoru, najkasnije 1. veljače 1914.

Glavarstvo općine

PUNAT, dne 29. rujna 1913.

Načelnik: N. Orlić.

1000 i točnu silku i raznih predmeta za muška i ženska odjeva su u ojeziku, kojega razaslije badava Jugoslavenska raspisavatelja.

R. Starmacki, Celje, br. 314.

PEKARNA

LJUDEVIT DEKLEVA

Via Campo Marzio br. 5 - Federico Via Sinesio 14.

Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.

Direktna poslužba u dom i u javne lokale.

Prodaja svakevrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni. Poslužba brza i točna.

Steckenferd-Lillemilch-Sapun

od Bergmann & Co. Težakom i čisto jest jedini sapun koji čuva kožu od ruzičastih pjega i upaljenja. Nežno, mekan i sjajan put, što se ne čuva dobarim mirisima medu nepobitno dokazati.

Komad po 50 para dobiva se u svim kolonizacijama, drogerijama i parfumerijama.

Leto se preporuča Bergmannova Lillemilch-Sapuna, čisto i bezbojno sredstvo za upravljanje ruku na posudje. Čista u tekućini po 70 para kom. Dobiva se po svuda.

- Jeftino česko -

PERJE

--- za krevete ---

5 kg. nove čišane K 9.60, bolje K 12.00

bielo pahuljice čišane, 18— „ „ 24.—

kao snieg bielo pakuljice čišane „ 30— „ „ 36.—

Razniji se franks ponuče.

Zamjenjuje se i prima natrag uz naknadu torar. troškova.

BERNDT HACHSEL, Leber. br. 259

pošta PILSEN, Češka.

Djelovi stroja

prodaju se pod staro željezo. Upiti neka se uprave na papirnicu Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Austro-hrv. parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Plavidleni red počam od 1. listopada do 31. prosinca t. g.

Redovite pruge po Kvarneru. Puntat-Krk-Glavatsek-Malinica-Omišalj-Rieka svaki dan tamo i natrag.

Baška-Puntat-Rieka svake srijede i subote tamo, petak i utorka natrag.

Rieka - Opatija - Lovran - Rab svaki petak tamo i natrag.

Rieka - Opatija - Bol - Krk - Puntat - Baška - Rab - Lošinj - Mali (luka sv. Martina) - Neretice svake srijede tamo, četvrtak natrag.

Rieka - Crkvenica - Baška - Rab - Lošinj - Mali - Čikat - Lošinj - Mali svaki ponedjeljak tamo, utorka natrag.

Vrhnik - Šuš - Crkvenica svaki dan tamo i natrag, utorka i petak do Rieke.

Plavidleni redovi badava i franko.

Glavno odpravništvo: na Rieci Riva Cristoforo Colombo 4, telefon 1264, — u Opatiji na gatu u vlastitom kiosku, telefon 272.

Ustanovljena 1891.

Motor na plin 3 HP.

prodaje se odmah. Upitati u tiskari Laginja i dr. Pula, ulica Giulia, 1.

Na obročno isplaćivanje

Cijene bez utakmice!

Upravo prišle za dojučice jesenaku i zimsku sezonu:

Odjela za gospodu

najnovije vrsti, engleska i bečka moda.

Ogrtači za gospodje

ukusni i vrlo elegantni.

Tkanine za gospodje

zadnja novost u bogatom izboru.

Rubenina za gospodje

od najjednostavnije do najfinije.

Pokrivala za postelju i stol,

- Posteljina i stolno rublje -

u velikom izboru i u raznim cijenama.

Sagovi za salon stol i pod

Zavjese

iz sukna, baršuna, platina, čipaka i tula.

Stors, Bofains, Bris-Blise

kao što i sve doljne stvari.

Baruch Rausch

ulica S. Felicita br. 4.

Dobro! Jeftino! Pravo!

Najbolji česki izvori!

Jeftino perje za postelje!

1 kg. novo, dobro očišano 2 K; bolje 2.40 K; prva vrst polu-svijetlo 2.80 K; bielo 4 K; bielo, pahuljasto 3.10 K; 1 kg. najfinije, kao snieg bielo, očišano 6.40 K; 8 K; 1 kg. pahuljice, svrvo 6 K, 7 K; bielo fine 10 K; najfinije prsne pahuljice 12 K.

Kod naručbe od 5 kg. franko.

Gofovi krepefi is gustog crvenog, plavog, bijelog ili žutog nankinga, 1 pokrivač, 130 cm dug, 130 cm širok, na 2 jastuka, svaki 80 cm dug, 60 cm širok, napunjen s novim, sivim, vrlo trajnim pahuljastim perjem 16 K; polu pahuljice 20 K; pahuljice 24 K; pojedial pokrivači po 10, 12, 14 i 16 K; jastuci po 3, 3.50 i 4 K. Perine 300 cm duge, 140 cm široke 13, 14.70, 17.20, 21 K. Jastuci 90 cm dugi, 70 široki 4.30, 5.20, 5.70 K. Podperine od lepo prutane tkanine 180 cm duge, 116 cm široke 12.80 i 14.80 K. — Razniji se ponuče počam od 12 K. Roba se zamjenjuje ili usitnje natrag franke; ako se ne dopade vraća se servis. — Čistiti badava i franko.

S. BENISCH, Dašenice, 762, Češka.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

registrana zadruga sa ograničeno jamčenju

Vlastita kuća (Narodni Dom)

Podružnica u Pazinu.

Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamaćuje uz

4 1/2 %

čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.